

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 362

Zmiany prawodawstwa gospodarczego w okresie transformacji ustrojowej w Polsce

Redaktorzy naukow
Tadeusz Kocowski
Katarzyna Marak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Anna Grzybowska, Joanna Szynal
Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz
Korekta: Justyna Mroczkowska
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja współfinansowana z budżetu województwa dolnośląskiego

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-450-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
Dorota Ambrożuk: Kształtowanie się europejskiego prawa przewozu osób	11
Jan Byrski, Monika Szaraniec: Zmiany w prawie bankowym i ubezpieczeniowym w zakresie pośrednictwa finansowego w okresie transformacji ustrojowej. Część 1: Prawo bankowe	25
Jan Byrski, Monika Szaraniec: Zmiany w prawie bankowym i ubezpieczeniowym w zakresie pośrednictwa finansowego w okresie transformacji ustrojowej. Część 2: Prawo ubezpieczeniowe	36
Monika Chlipała: Promesa w koncesjonowanej działalności gospodarczej ..	49
Marzena Czarnecka: Sposoby zawierania umów z konsumentami w prawie energetycznym od dnia jego powstania do dnia dzisiejszego.....	60
Daniel Dąbrowski: Potrzeba zmian w krajowym prawie przewozowym	70
Joanna Dominowska: Prowadzenie działalności gospodarczej przez organizacje pozarządowe 1989-2014.....	82
Wojciech Fill: Transformacja podatkowych regulacji prawa holdingowego w Polsce	95
Jan Gola: Regulacje antykorupcyjne publicznego prawa gospodarczego a ubieganie się o pozwolenia administracyjne na wykonywanie działalności gospodarczej	109
Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak: Zakres wolności gospodarczej w polskim hotelarstwie w minionym ćwierćwieczu (1989-2014). Część I: Liberalizm gospodarczy w hotelarstwie lat dziewięćdziesiątych XX wieku.....	121
Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak: Zakres wolności gospodarczej w polskim hotelarstwie w minionym ćwierćwieczu (1989-2014). Część II: Świadczenie usług hotelarskich jako wolna działalność gospodarcza na gruncie ustawy o usługach turystycznych z 1997 roku	131
Krzysztof Horubski: Ochrona interesów pracowników w systemie zamówień publicznych – wybrane zagadnienia	146
Janusz Kaspryszyn: Ważne przyczyny wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	160
Aneta Kaźmierczyk, Kinga Michałowska: Ewolucja prawa własności w okresie transformacji gospodarczych przełomu XX i XXI wieku.....	182
Tadeusz Kocowski: Komerccjalizacja przedsiębiorstw państwowych a właścicielskie uprawnienia nadzorcze administracji publicznej.....	196
Piotr Kukuryk: Ewolucja pojęcia „konsument” w polskim prawie cywilnym.	211

Michał Kuźnik: Zakres kognicji sądu upadłościowego w przedmiocie za- twierdzenia układu w postępowaniu upadłościowym	227
Jacek Lachner: Problematyka zmian umowy w związku z nadzwyczajną zmianą okoliczności.....	240
Jolanta Loranc-Borkowska: Nowa regulacja rękojmi za wady rzeczy sprze- danej – uwagi ogólne	251
Aleksandra Lubicz-Posochowska: Podmioty odpowiedzialne za czyn nie- uczciwej konkurencji – wprowadzanie w błąd oznaczeniem przedsięwzię- cia	264
Małgorzata Mędrala: Ochrona małych pracodawców a transformacja ustro- jowa w Polsce – wybrane zagadnienia	274
Ambroży Mituś: Sekurytyzacja i jej uregulowanie w przepisach prawa kra- jowego – zarys problematyki.....	286
Aleksandra Nowak-Gruca: Środki ochrony praw własności przemysłowej w okresie transformacji ustrojowej (zagadnienia materialnoprawne).....	300
Aldona Piotrowska: Zmiany ustawodawstwa gospodarczego regulującego zawód pośrednika w obrocie nieruchomościami.....	315
Katarzyna Poroś: Prokura oddziałowa	330
Agnieszka Sobiech: Podmiotowość podatkowa spółek osobowych na prze- strzeni ostatnich 25 lat	342
Tomasz M. Szczurowski: Opcje na prawa udziałowe w procesach inwestycji w spółki niepubliczne	357
Ryszard Szostak: Rozpoznawanie sporów przedumownych z zakresu zamó- wień publicznych po reaktywowaniu mechanizmów rynkowych.....	370
Andrzej Śmieja: W sprawie funkcji realizowanych przez karę umowną	387
Krzysztof Wesolowski: Konsekwencje sposobu unormowania ochrony pasa- żerów w prawie Unii Europejskiej	399
Magdalena Wilejczyk: Przemiany polskiego prawa firmowego. Wokół (nie)zbywalności firmy	413
Bartosz Ziemblicki: Współpraca Polski z międzynarodowymi organizacjami gospodarczymi w okresie transformacji ustrojowej	424

Summaries

Dorota Ambrożuk: Shaping the European law concerning the carriage of passengers	23
Jan Byrski, Monika Szaraniec: Changes in banking and insurance law in the range of financial intermediation during the period of political transforma- tion. Part 1 – Banking law	35
Jan Byrski, Monika Szaraniec: Changes in banking and insurance law in the range of financial intermediation during the period of political transforma- tion. Part 2 – Insurance law	48

Monika Chlipała: A promise in licensed economic activity.....	59
Marzena Czarnecka: Ways of concluding contracts with customers in energy law from the date of its establishment till nowadays.....	69
Daniel Dąbrowski: The need for change in the domestic transport law	81
Joanna Dominowska: Non-governmental organizations business activity 1989-2014	94
Wojciech Fill: Transformation of tax adjustment of holding law in Poland....	108
Jan Gola: Anti-corruption regulations of the public economic law and applying for administrative permission to conduct business activity	120
Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak: The scope of economic freedom in Polish hospitality in the last twenty five years (1989-2014). Part 1: Economic liberalism in hospitality in the 1990s.....	130
Jerzy Gospodarek, Katarzyna Marak: The scope of economic freedom in Polish hospitality in the last twenty five years (1989-2014). Part 2: Providing hotel services as a free economic activity based on the 1997 tourist services act.....	145
Krzysztof Horubski: Protection of the interests of workers in the public procurement system – selected issues.....	159
Janusz Kaspryszyn: Important causes of the exclusion of a shareholder from limited liability company	181
Aneta Kaźmierczyk, Kinga Michałowska: The evolution of ownership during the economic transformation of the turn of XX th and XXI st century ...	195
Tadeusz Kocowski: Commercialization of state companies vs. ownership supervision rights of public administration.....	210
Piotr Kukuryk: Evolution of the notion of ”consumer” in the Polish Civil Law	226
Michał Kuźnik: Scope of cognition of the bankruptcy court’s approval of the arrangement in bankruptcy proceedings.....	239
Jacek Lachner: Problem of contract changes in connection with the exceptional change of circumstances	250
Jolanta Loranc-Borkowska: New regulation of the warranty for defects of a sold thing – general comments	263
Aleksandra Lubicz-Posochowska: Entities responsible for an act of unfair competition – misleading indication of the company.....	273
Małgorzata Mędrala: Protection of small employers vs. political transformation in Poland – selected problems	285
Ambroży Mituś: Securitization and regulations pertaining to it in the national legal provisions – outline of the issue.....	299
Aleksandra Nowak-Gruca: Protection measures of industrial property rights in the times of political transformation (substantive issues)	314
Aldona Piotrowska: Changes in the legislation governing the profession of the real estate agent.....	329

Katarzyna Poroś: Branch commercial proxy	341
Agnieszka Sobiech: Tax subjectivity of partnerships in the last 25 years.....	356
Tomasz M. Szczurowski: Options on share-related rights in the processes of private equity investments	369
Ryszard Szostak: Recognizing pre-contractual disputes in public procurement after the reactivation of market mechanisms	386
Andrzej Śmieja: Functions of stipulated penalty	398
Krzysztof Wesolowski: The consequences of the method of protection of passengers in the European Union law	412
Magdalena Wilejczyk: Transformations of the Polish corporate law. Around the (non)transferability of the entrepreneur's name	423
Bartosz Ziemblicki: Cooperation of Poland with international economic organizations during the period of political transformation.....	432

Katarzyna Poroś

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

PROKURA ODDZIAŁOWA

Streszczenie: Rozważania w opracowaniu są prowadzone przede wszystkim na gruncie obecnie obowiązującej regulacji zawartej w art. 109⁵ k.c., z uwzględnieniem zarówno stanu prawnego obowiązującego pod rządem *Kodeksu handlowego*, jak i projektowanych zmian tej instytucji, ujętych w *Projekcie nowego kodeksu cywilnego*. Zgodnie regulacją zawartą w art. 109⁵ k.c. prokurę można ograniczyć do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa (prokura oddziałowa). Przedstawiona definicja legalna prokury oddziałowej budzi szereg kontrowersji. Ponadto sformułowana przez ustawodawcę definicja nie pozwalała na wykorzystanie tej przydatnej instytucji w praktyce obrotu gospodarczego. Dlatego też w niniejszej pracy zarówno przedstawiono *de lege ferenda* propozycje koniecznych zmian legislacyjnych, jak i zaproponowano własną definicję prokury oddziałowej.

Słowa kluczowe: prokura oddziałowa, oddział przedsiębiorcy, przedmiot działalności oddziału, rejestr przedsiębiorców.

DOI: 10.15611/pn.2014.362.25

1. Wstęp

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 109⁵ *Kodeksu cywilnego*¹ prokurę można ograniczyć do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa (prokura oddziałowa)². Przepis art. 109⁵ k.c. stanowi *lex specialis* wobec regulacji zawartej w art. 109¹ § 2 k.c. Prokura oddziałowa (filialna)³ jest więc przykładem takiego ograniczenia prokury, które wywiera skutek wobec osób trzecich⁴. Istota prokury oddziałowej polega na ograniczeniu umocowania prokurenta oddziałowego do zakre-

¹ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r., t.j. Dz.U. 2014, poz. 121, dalej jako k.c.

² Trzeba (na wstępie) zauważyć, że definicja legalna prokury oddziałowej jest sformułowana dość niefortunnie i może budzić szereg wątpliwości, które zostaną omówione w dalszych rozważaniach.

³ J. Namitkiewicz, *W kwestii prokury oddziałowej (filialnej)*, PPH 1936, nr 1, s. 1 i n.

⁴ Zob.: M. Borkowski, *Reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2009, s. 217; A. Wróbel, *Prokura, cz. II – forma zawarcia, rejestracja, rodzaj łączny i oddziałowy, wymagalność pełnomocnictwa szczególnie, odwołanie i wygaśnięcie*, OSwSG 2013, nr 8, s. 103; M. Pazdan, [w:] *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-449*¹⁰, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2013, s. 385.

su spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa. Decydujące znaczenie ma tutaj przedmiotowy charakter ograniczenia (zakres spraw), a rolę drugorzędną odgrywa aspekt terytorialny⁵, czyli związany w obszarem funkcjonowania oddziału przedsiębiorstwa. Wydaje się, że ustawodawca przesądził tę kwestię dość jednoznacznie, posługując się sformułowaniem: „zakres spraw”, lecz mimo to w doktrynie wyrażono wątpliwość co do charakteru ograniczenia prokurenta oddziałowego⁶.

Warto podkreślić, że „prokura oddziałowa jest konstrukcją przeznaczoną przede wszystkim dla przedsiębiorców prowadzących działalność na podstawie przedsiębiorstwa o znacznych rozmiarach, rozbudowanego, w ramach którego funkcjonują wyodrębnione, wewnętrzne jednostki organizacyjne. Umożliwia ona udzielenie prokury osobie znającej sprawę danego oddziału z ograniczeniem wyłącznie do tych spraw”⁷.

Prokura oddziałowa nie ma w polskim prawodawstwie zbyt długiej tradycji, gdyż ani przepisy dekretu o rejestrze handlowym⁸, ani regulacja zawarta w *Kodeksie handlowym*⁹ nie normowały tego rodzaju prokury. Warto jednakże przypomnieć, że pod rządem *Kodeksu handlowego* istniała możliwość udzielenia pełnomocnictwa handlowego lub pełnomocnictwa pozazakładowego, które zawierały umocowanie do prowadzenia części przedsiębiorstwa albo do czynności pewnego rodzaju¹⁰. Natomiast w odniesieniu do prokury istniał jedynie zakaz jej ograniczenia ze skutkiem prawnym wobec osób trzecich¹¹, dlatego też w doktrynie przeważał pogląd, że nie jest dopuszczalne ograniczenie prokury do czynności związanych z prowadzeniem konkretnego oddziału przedsiębiorstwa. Negowano tym samym dopuszczalność udzielenia prokury oddziałowej¹². Uznawano tylko, że tego rodzaju ograniczenie prokury może być skutecznie ustanowione wyłącznie w ramach tzw. stosunku wewnętrznego, tj. pomiędzy mocodawcą a prokurentem¹³. Pojawiły się jednakże wypowiedzi, które wskazywały na potrzebę unormowania tej problematyki i wprowadzenia możliwości udzielenia prokury oddziałowej¹⁴.

⁵ Na ten temat pisali m.in.: J. Jacyszyn, J. Rudowicz, *Oddział spółki. Tworzenie i funkcjonowanie*, Kraków 1999, s. 78; M. Kasprzyk, *Prokura*, Kraków 1999, s. 60.

⁶ Por. J. Grykiel, *Prokura oddziałowa w świetle regulacji art. 109^s k.c.*, PPH 2006, nr 10, s. 52 i nast. Por. nadto: J.P. Naworski, *Prokura oddziałowa na tle prokury pełnej, cz. II*, „Prawo Spółek” 2008, nr 2, s. 2 i nast.

⁷ P. Nazaruk, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2014, s. 236.

⁸ Zob. Dekret Naczelnika Państwa z dnia 7 lutego 1919 r. o rejestrze handlowym (wszedł w życie w dniu 8 maja 1919 r., a został uchylony w dniu 1 lipca 1934 r.); Dz. Pr. P. P. z 1919 r., nr 14, poz. 164.

⁹ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. *Kodeks handlowy*, Dz.U. 1934, nr 57, poz. 502; dalej jako: k.h.

¹⁰ Zob. art. 66 § 1 i art. 67 § 1 k.h.

¹¹ Art. 61 § 3 k.h.

¹² Zob. J. Jacyszyn, J. Rudowicz, wyd. cyt., s. 81-83; T. Siemiątkowski, *Prokura w spółkach prawa handlowego*, Warszawa 1999, s. 178; J. Grykiel, *Powstanie prokury*, Warszawa 2008, s. 342.

¹³ Por. W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, *Prawo spółek*, Bydgoszcz – Kraków 2002, s. 58-59.

¹⁴ T. Siemiątkowski, *W sprawie tzw. prokury oddziałowej*, „Palestra” 1995, nr 5-6, s. 32 i nast.; tenże, *Prokura w spółkach...*, s. 178-183. Odmiennie: M. Gajek, *Niepotrzebna instytucja (w sprawie prokury oddziałowej)*, „Palestra” 1995, nr 9-10, s. 52 i nast.

2. Uwagi szczegółowe

Nie ulega wątpliwości, że *de lege lata* ustawodawca przewidział trzy rodzaje prokury: samoistną (samodzielną), łączną (art. 109⁴ § 1 k.c.) oraz właśnie oddziałową (art. 109⁵ k.c.)¹⁵. Jednakże na tle obowiązującego unormowania prokury oddziałowej pojawia się szereg kontrowersji, gdyż, jak dobitnie stwierdza J. Grykiel: „obecna jej regulacja została sformułowana wadliwie. W rezultacie omawiany rodzaj prokury funkcjonuje jedynie w teorii, ponieważ skuteczne jej udzielenie okazuje się niemożliwe”¹⁶. Rezygnując (przynajmniej na razie) z jednoznacznej oceny omawianej regulacji, trzeba wskazać wątpliwości, które się na jej tle pojawiają. Przypomnijmy, że ustawowa definicja prokury oddziałowej brzmi: „Prokurę można ograniczyć do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa (prokura oddziałowa)”. I tak, po pierwsze, ustawodawca posługuje się tutaj sformułowaniem: „można ograniczyć”, które budzi uzasadnione wątpliwości. Prokura oddziałowa jest bowiem jednym z rodzajów (jedną z postaci) prokury i jej istotą jest ograniczenie zakresu umocowania prokurenta oddziałowego do spraw związanych z działalnością oddziału. Użycie zwrotu: „można ograniczyć” powoduje, że nasuwa się szereg pytań. Najważniejsze z nich sprowadza się do konstatacji, że po pierwsze, skoro „można”, to znaczy, że niekoniecznie trzeba, po drugie zaś, kto dokonuje owego „ograniczenia”: czy mocodawca, udzielający prokury oddziałowej, czy może ustawodawca, który uregulował prokurę oddziałową. Niewątpliwie istota prokury oddziałowej polega na tym, że obejmuje ona umocowanie, którego zakres został wyznaczony przez ustawodawcę w sposób szczególny dla tego rodzaju prokury. Owo „ograniczenie” wynika zatem *ex lege*. Oznacza to, że sam fakt udzielenia prokury oddziałowej powoduje „ograniczenie” zakresu umocowania prokurenta oddziałowego.

Po drugie, w *Kodeksie cywilnym* nie zdefiniowano pojęcia oddział¹⁷, dlatego też należy posłużyć się definicją zawartą w art. 5 pkt 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej¹⁸, zgodnie z którą oddział jest to wyodrębniona i samodzielna organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywana przez przedsiębiorcę

¹⁵ Ten ostatni rodzaj prokury istnieje jedynie w teorii. W praktyce bowiem mogą pojawić się problemy, o czym dalej. Warto tutaj dodać, że na gruncie pełnomocnictwa ogólnego (zob. art. 98 k.c.) dopuszcza się w piśmiennictwie możliwość udzielenia tzw. pełnomocnictwa ogólnego ograniczonego, tj. takiego, które umożliwiałoby dokonywanie jedynie wybranych czynności prawnych z zakresu zwykłego zarządu. Taki rodzaj pełnomocnictwa ogólnego został przez M. Smyka zakwalifikowany (obok pełnomocnictwa ogólnego rozszerzonego) jako pełnomocnictwo atypowe; zob. szerzej na ten temat: M. Smyk, *Pełnomocnictwo według kodeksu cywilnego*, Warszawa 2010, s. 218-219.

¹⁶ M. Smyk, wyd. cyt., s. 344.

¹⁷ Jak słusznie stwierdza J. Grykiel: „kolejnym mankamentem obecnej regulacji jest brak definicji oddziału, który uniemożliwia jednoznaczne określenie kryteriów wyróżnienia tych jednostek organizacyjnych przedsiębiorcy. [...] Warto zatem zastanowić się nad ewentualną nowelizacją regulacji poświęconej prokurze oddziałowej, w ramach której można by wprowadzić do Kodeksu cywilnego definicję oddziału”; zob. J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 355-356.

¹⁸ Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r., t.j. Dz.U. 2013, poz. 672, z późn. zm.; dalej jako: s.d.g.u.

poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności¹⁹. Warto zwrócić uwagę, że „tak rozumiany oddział nie ma podmiotowości prawnej [...]. Podmiotem prawa jest wyłącznie dany przedsiębiorca [...]. Oddział jest więc wyodrębniony personalnie, majątkowo, a także organizacyjnie...”²⁰ Analiza powyższej przytoczonej definicji oddziału, zwłaszcza w świetle art. 43⁶ k.c., który stanowi, że firma oddziału osoby prawnej zawiera pełną nazwę tej osoby oraz określenie „oddział” ze wskazaniem miejscowości, w której oddział ma siedzibę, prowadzi do wniosku, że oddział „należy” do przedsiębiorcy, a nie do przedsiębiorstwa²¹. Taką interpretację potwierdzają nadto przepisy rejestrowe, w których ustawodawca operuje konsekwentnie określeniem: „oddział przedsiębiorcy”²². Oznacza to, że w definicji prokury oddziałowej ustawodawca powinien posługiwać się pojęciem: „oddział przedsiębiorcy”²³ zamiast: „oddział przedsiębiorstwa”²⁴. Podobny wniosek został już zresztą przedstawiony w literaturze²⁵.

Po trzecie, ustawodawca przewidział, że zakres umocowania w ramach prokury oddziałowej zostaje ograniczony do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa. Trzeba w tym miejscu zauważyć, że „*de lege lata* nie istnieje odrębny rejestr dla oddziałów przedsiębiorstwa”²⁶. Zarówno przedsiębiorcy, jak i ich oddziały są wpisywani do rejestru przedsiębiorców²⁷ funkcjonującego w ramach Krajowego Rejestru Sądowego²⁸.

W rejestrze przedsiębiorców KRS wpisuje się dane dotyczące zakładu głównego przedsiębiorcy oraz zamieszcza się informacje o oddziałach, które tenże przedsiębiorca prowadzi. Zgodnie z art. 38 pkt 1 lit. d kr.rej.s.u. w dziale pierwszym rejestru przedsiębiorców, jeżeli podmiot wpisany do rejestru posiada oddziały, wpisuje się siedzibę i adres każdego z oddziałów prowadzonych przez tego przedsiębiorcę.

Gdy idzie o przedmiot działalności przedsiębiorcy, ustawodawca postanowił, iż w dziale trzecim rejestru przedsiębiorców zamieszcza się, po pierwsze i przede

¹⁹ Por. szerzej na ten temat: C. Kosikowski, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 59.

²⁰ P. Nazaruk, wyd. cyt., s. 237.

²¹ Zob. art. 55¹ k.c.

²² Por. np. art. 36 pkt 14, art. 38 pkt 14 lub art. 40 pkt 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, t.j. Dz.U. 2013 r., poz. 1203, ze zm.; dalej jako: kr.rej.s.u. lub ustawa o KRS.

²³ To przedsiębiorca jest bowiem podmiotem stosunków cywilnoprawnych. Por. art. 43¹ k.c. oraz art. 4 s.d.g.u.

²⁴ Przedsiębiorstwo zaś jest wyłącznie przedmiotem stosunków cywilnoprawnych. Zob. art. 55² k.c.

²⁵ Zob. J. P. Naworski, wyd. cyt., s. 2 i nast.

²⁶ J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 345. Autor dodaje, iż odrębny rejestr dla oddziałów przedsiębiorstwa funkcjonował na podstawie regulacji zawartej w art. 25 k.h. (tj. do 31 grudnia 2000 r.), która przewidywała zarówno rejestr prowadzony dla zakładu głównego przedsiębiorstwa, jak i odrębny rejestr dla każdego z jego oddziałów. Por. nadto wyczerpująco na ten temat: Z. Żabiński, *Rejestr handlowy*, Kraków 1946, s. 42-45; J. Jacyszyn, J. Rudowicz, wyd. cyt., s. 49 i n.

²⁷ Zob. art. 1 ust. 2 pkt 1 oraz art. 36-48 kr.rej.s.u.

²⁸ Dalej jako: KRS.

wszystkim, informacje dotyczące przedmiotu działalności przedsiębiorcy. Natomiast w przypadku oddziałów przedsiębiorców zagranicznych (działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej)²⁹, głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń oraz głównych oddziałów zagranicznych zakładów reasekuracji³⁰ określa się przedmiot działalności oddziału³¹. Trzeba zauważyć, iż w odniesieniu do przedsiębiorcy „rodzimego”, do rejestru wpisuje się tylko, ogólnie rzecz ujmując, przedmiot działalności przedsiębiorcy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)³². Nie ma zatem miejsca, ani w dziale trzecim rejestru, ani w żadnym innym dziale rejestru przedsiębiorców, na odrębne wpisanie przedmiotu działalności oddziału (oddziałów) przedsiębiorstwa. Dla konkretnego przedsiębiorcy wpisuje się informację dotyczącą przedmiotu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, bez dokonywania rozróżnienia na przedmiot działalności zakładu głównego lub oddziałów. Wygląda więc na to, że: „podział profilu działalności pomiędzy poszczególne jednostki stanowi już suwerenną decyzję przedsiębiorcy, nie objętą obowiązkiem wpisu do rejestru”³³.

Ponadto trzeba zauważyć, że zgodnie z § 15 ust. 2 Rozporządzenia, w przypadku wpisu w rejestrze przedsiębiorców prokury oddziałowej, w polu rodzaj prokury należy także wpisać dokładne oznaczenie oddziału przedsiębiorstwa, do którego zakresu spraw prokura została ograniczona. Nazwa oddziału powinna być tożsama z nazwą oddziału ujawnioną w rejestrze. Wydaje się, że przez „dokładne oznaczenie” należy rozumieć nazwę oddziału, a nie zakres (przedmiot) jego działalności. Kwestię tę precyzują zresztą dalsze regulacje zawarte w Rozporządzeniu, które przewidują, że w dziale pierwszym rejestru przedsiębiorców, w rubryce drugiej, wpisuje się dane posiadanych przez przedsiębiorcę oddziałów, tj. w polu pierwszym – firmę oddziału, w polu drugim – siedzibę oddziału, a w polu trzecim – adres oddziału³⁴. Zastanawia fakt, że ustawodawca nie uznał za istotną i wartą unormowania kwestię przedmiotu działalności oddziału. Nie ulega bowiem wątpliwości, że użyte przez ustawodaw-

²⁹ Na ten temat zob.: D. Szafranski, *Przedsiębiorca zagraniczny jako kategoria normatywna w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, PPH 2010, Nr 8, s. 18-21; A. Gawrysiak-Zabłocka, *Oddziały spółek zagranicznych w Polsce – wybrane zagadnienia*, [w:] *Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego*, red. J. Kruczalak-Jankowska, Warszawa 2013, s. 36-45.

³⁰ Zob. art. 36 pkt 14-16 kr.rej.s.u.

³¹ Zob. art. 40 pkt 1 kr.rej.s.u. Por. nadto: § 24 pkt 1 oraz § 140 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach, zob. Załącznik do obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach, Dz.U. 2014, poz. 835; dalej jako: Rozporządzenie.

³² Por. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), Dz.U. 2007, nr 251, poz. 1885, z późn. zm.

³³ J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 345.

³⁴ Zob. § 20 pkt 3, § 32 pkt 3, § 108 pkt 3 Rozporządzenia.

cę określenie: „dane posiadanych oddziałów” powinno także obejmować przedmiot działalności oddziału³⁵, zwłaszcza w świetle regulacji zawartej w art. 109⁵ k.c.

Oczywiście w literaturze zauważono problem związany z brakiem możliwości ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców przedmiotu działalności oddziału³⁶. Niestety, jak zasadnie zauważa J. Grykiel: „wydaje się jednak, że wyciągnięto w tym zakresie niewłaściwe wnioski. Skoncentrowano się bowiem na kwestii wpływu zaproponowanej konstrukcji prokury oddziałowej na bezpieczeństwo uczestników obrotu. Nie kwestionowano przy tym skuteczności samej konstrukcji”³⁷.

Jeden z ciekawszych pomysłów na rozwiązanie tego problemu został przedstawiony przez K. Kopaczyńską-Pieczniak. Autorka proponuje, aby sprecyzować przy udzielaniu prokury oddziałowej, jaki jest zakres spraw dokonywanych w ramach działalności oddziału, tj. przedmiot działalności oddziału. Dane te podlegałyby ujawnieniu w dziale drugim rejestru przedsiębiorców, tam gdzie wpisuje się dane prokurentów i rodzaj prokury³⁸, przy czym w ramach określenia rodzaju prokury wpisowi podlegałyby nie tylko informacja, że jest to prokura oddziałowa, lecz także wzmianka, do jakich spraw ten prokurent został umocowany, czyli *de facto* określenie przedmiotu działalności oddziału³⁹.

Trzeba wyrazić uzasadnione wątpliwości co do możliwości zastosowania powyżej zaproponowanego rozwiązania w praktyce rejestrowej. Jako jeden z argumentów może posłużyć analiza i porównanie następujących regulacji. Zgodnie z § 110 pkt 1 podpunkt a Rozporządzenia wpisowi w dziale drugim rejestru przedsiębiorców podlega zakres umocowania pełnomocnika przedsiębiorstwa zagranicznego (w rozumieniu art. 36 pkt 11 kr.rej.s.u.). Z kolei w § 110 pkt 2 Rozporządzenia uregulowano wpis prokurentów i jest tam jedynie mowa o danych prokurenta i rodzaju prokury (podpunkt d), przy czym nie wydaje się, aby pojęciem „rodzaj prokury” można było objąć także zakres spraw przyznanych danemu prokurentowi. Ponadto trzeba zauważyć, że KRS jest prowadzony w systemie informatycznym⁴⁰, co oznacza, że mogą do niego zostać wpisane jedynie ściśle oznaczone dane, tj. wyłącznie takie, które zostały przewidziane przez ustawodawcę.

³⁵ Wystarczyłoby jedynie dodać do powołanych powyżej regulacji podpunkt d, który mógłby stanowić, przykładowo: „w polu czwartym – przedmiot działalności oddziału”.

³⁶ Zob. P. Bielski, *Prokura jako instytucja prawna przedsiębiorców rejestrowych*, PPH 2001, nr 9, s. 48; T. Siemiątkowski, *Instytucja prokury w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego*, „Przegląd Sądowy” 2002, nr 5, s. 112; M. Hejbudzki, *Instytucja prokury w świetle nowelizacji Kodeksu cywilnego*, „Radca Prawny” 2004, nr 6, s. 88-89. Z najnowszej literatury zob. (konsekwentnie): J. Grykiel, *Prokura w projekcie kodeksu cywilnego*, [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, red. T. Mróz, M. Stec, Warszawa 2012, s. 136-137.

³⁷ J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 346.

³⁸ Zob. art. § 22 pkt 3, § 34 pkt 3, § 110 pkt 2 Rozporządzenia.

³⁹ Por. K. Kopaczyńska-Pieczniak, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, red. A. Kidyba, Warszawa 2009, s. 640.

⁴⁰ Art. 2 ust. 1 kr.rej.s.u.

W konsekwencji, należy przyjąć, że umieszczenie w rejestrze danych dotyczących przedmiotu działalności oddziału przedsiębiorcy byłoby niezgodne z przepisami ustawy o KRS. Zgodnie zaś z regulacją zawartą w art. 12 ust. 3 tejże ustawy, jeżeli w rejestrze są zamieszczone dane niedopuszczalne ze względu na obowiązujące przepisy prawa, sąd rejestrowy, po wysłuchaniu zainteresowanych osób na posiedzeniu lub po wezwaniu do złożenia oświadczenia pisemnego, wykreśla je z urzędu⁴¹.

Warto dodać, że w doktrynie pojawiły się głosy, że w sytuacji braku w rejestrze przedsiębiorców miejsca na wpisanie danych dotyczących przedmiotu działalności oddziału przedsiębiorcy istnieje ryzyko, że prokurent filialny będzie działał w szerszym zakresie, tj. w ramach ujawnionego w rejestrze przedsiębiorców przedmiotu działalności swojego mocodawcy⁴². Takie rozwiązanie byłoby rzecz jasna niedopuszczalne, gdyż stanowiłoby zaprzeczenie istoty instytucji prokury oddziałowej.

Wygląda zatem, że mamy do czynienia z taką sytuacją, że prokura oddziałowa jest wprawdzie ustawowo unormowana (art. 109⁵ k.c.), niemniej jednak przedsiębiorca nie ma *de lege lata* możliwości skutecznego jej udzielenia z powodu braku odpowiednich regulacji, zarówno w ustawie o KRS, jak i w aktach wykonawczych. Oznacza to, że przedsiębiorca rejestrowy ma oczywiście możliwość złożenia oświadczenia woli o udzieleniu prokury oddziałowej, natomiast będzie problem z ujawnieniem takiej prokury w rejestrze przedsiębiorców i, w konsekwencji, z reprezentowaniem mocodawcy przez takiego prokurenta w praktyce obrotu gospodarczego. Niewątpliwie bowiem jedną z najważniejszych cech prokury jest jej jawność. Obowiązek ujawnienia w rejestrze zarówno faktu udzielenia prokury, jak i jej wygaśnięcia oraz rodzaju prokury i sposobu wykonywania prokury łącznej⁴³ ma na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa obrotu. Nie ulega zatem wątpliwości, iż zakres umocowania prokurenta filialnego podlega obowiązkowi ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców⁴⁴.

⁴¹ Szerzej na ten temat: P. Suski, *Rejestry sądowe spółek handlowych, spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych*, Warszawa 1994, s. 61; D. Paszukiewicz-Garstka, „Wpis niedopuszczalny” – wpisem nie przewidzianym przez prawo czy wpisem dokonany na podstawie niedopuszczalnych aktów prawnych, „Przebieg Sądowy” 2000, nr 5, s. 33; M. Wrzołek-Romańczuk, „Wpis niedopuszczalny” w *Krajowym Rejestrze Sądowym*, PPH 2002, nr 4, s. 3. Por. nadto: E. Marszałkowska-Krześ, *Wpisy w rejestrze przedsiębiorców dotyczące spółek handlowych*, Warszawa 2004, s. 134-138.

⁴² Zob. M. Bielecki, *Ograniczenia prokury*, MoP 2007, nr 1, s. 14; J.P. Naworski, wyd. cyt., s. 7 i nast.

⁴³ Art. 109⁸ §1 i § 2 k.c.

⁴⁴ Dlatego też, powtórzmy raz jeszcze, trzeba przyznać rację tym, którzy twierdzą, iż: „regulacja poświęcona prokurze oddziałowej obciążona jest poważnym błędem legislacyjnym. [...] Mamy tu więc do czynienia z luką konstrukcyjną. Z przedstawionych wyżej powodów brak jest podstaw do usunięcia wskazanego błędu w drodze wykładni. **De lege lata nie ma zatem możliwości skutecznego (to jest zgodnego z konstrukcją określoną w art. 109⁵ KC) udzielenia prokury oddziałowej**”. Zob. J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 355-356. Natomiast odmiennego zdania jest M. Borkowski, który przedstawia całkiem interesującą propozycję interpretacji art. 109⁵ k.c. Autor wskazuje, że można byłoby przyjąć, że prokurent oddziałowy jest umocowany do reprezentowania przedsiębiorcy w zakresie obszaru działania danego oddziału. Obszar działania oddziału przedsiębiorcy można zaś określić na podstawie treści wpisu w rejestrze przedsiębiorców. M. Borkowski akcentuje zatem, że ograniczenie

Argument ten został dostrzeżony w literaturze i stał się podstawą do przyjęcia stanowiska, że należy dopuścić możliwość udzielenia prokury filialnej przez przedsiębiorców zagranicznych, których oddziały (w tym zwłaszcza przedmiot działalności oddziału) podlegają ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców KRS. M. Pazdan wprost stwierdza, że instytucja prokury oddziałowej może być wykorzystywana w przypadku oddziałów tworzonych w Polsce przez przedsiębiorców zagranicznych, a prokurent oddziałowy może być „osobą upoważnioną”, o której stanowi art. 87 s.d.g.u.⁴⁵

Przedstawiony powyżej pogląd budzi jednakże wątpliwości na tle regulacji zawartej w art. 109⁵ k.c. Trzeba przypomnieć, że zgodnie z art. 109¹ §1 k.c. prokura może być udzielona jedynie przez przedsiębiorcę podlegającego wpisowi do rejestru przedsiębiorców⁴⁶. W literaturze zgodnie reprezentowany jest, i to zresztą słuszny, pogląd, że pojęcie „rejestr przedsiębiorców” obejmuje rejestr prowadzony według przepisów prawa polskiego⁴⁷. Przedsiębiorca zagraniczny zaś podlega wpisowi do rejestru właściwego dla jego głównej siedziby, leżącej poza granicami Polski. Ponadto oddział przedsiębiorcy zagranicznego, mimo że jest wpisywany do rejestru przedsiębiorców KRS, nie ma podmiotowości prawnej, czyli nie może być uznany za samodzielny przedsiębiorca⁴⁸. Natomiast główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń mają zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych, tj. podmiotowość prawną⁴⁹. Oddział zagranicznego zakładu ubezpieczeń jest za-

prokurenta oddziałowego ma przede wszystkim charakter terytorialny. Por. M. Borkowski, wyd. cyt., s. 219.

⁴⁵ Zob. M. Pazdan, wyd. cyt., s. 385. Tak też m.in.: A. Doliwa, *Prokura w świetle zmienionych przepisów Kodeksu cywilnego*, MoP 2003, nr 20, s. 921.

⁴⁶ Należy w tym miejscu pominąć szczegółowe rozważania na temat pojęcia rejestr przedsiębiorców, z zaznaczeniem, iż nadal toczy się zażarty spór pomiędzy zwolennikami wąskiego (tj. wyłącznie rejestr przedsiębiorców KRS) i szerokiego (rejestr przedsiębiorców KRS oraz Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej [CEIDG] – por. art. 23-39 s.d.g.u.) jego rozumienia. Por. w tej kwestii ciekawe uwagi (*de lege lata* i *de lege ferenda*): A. Herbet, *Pojęcie i koncepcja legislacyjna prokury – uwagi na tle art. 109¹ i n. k.c. oraz art. 168 i n. projektu księgi pierwszej kodeksu cywilnego*, [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, red. T. Mróz, M. Stec, Warszawa 2012, s. 91-95.

⁴⁷ A zatem przede wszystkim jest to rejestr przedsiębiorców KRS (ewentualnie, także i CEIDG). Por. A. Buchenfeld, *Prokura w projekcie nowelizacji Kodeksu cywilnego, cz. II, „Radca Prawny” 2002*, nr 2, s. 73-74, M. Hejbudzki, wyd. cyt., s. 77-78, L. Moskwa, *Prokura – kilka uwag w kwestii nowej regulacji*, [w:] *Księga jubileuszowa Profesora Bronisława Ziemiannina, Szczecin 2005*, s. 182-183, J. Szwaja, *Pojęcie przedsiębiorcy a instytucja prokury (Przedsiębiorca jako podmiot udzielający prokury)*, [w:] *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtyśnińskiemu*, Poznań 2005, s. 296, J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 351-352. Odmienne, opowiadając się za szerokim rozumieniem zwrotu „rejestr przedsiębiorców”: A. Kidyba, *Nowe rozwiązania Kodeksu cywilnego dotyczące prokury*, [w:] *Państwo, prawo, myśl prawnicza: prace dedykowane profesorowi Grzegorzowi Leopoldowi Seidlerowi w dziewięćdziesiątą rocznicę urodzin*, Lublin 2003, s. 95-96.

⁴⁸ J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 352, 353.

⁴⁹ Art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.j. Dz.U. 2013, poz. 950, z późn. zm.; dalej jako: dz.u.u.) stanowi bowiem, że główny oddział może nabywać prawa

tem traktowany przez prawo polskie jako samodzielny przedsiębiorca, podlegający wpisowi do rejestru przedsiębiorców. Jednakże rejestr przedsiębiorców nie jest, jak już była o tym mowa, rejestrem oddziału, o którym stanowi regulacja zawarta w art. 109⁵ k.c. Dlatego też J. Grykiel uważa, i wydaje się, że można przyznać mu rację, że pojęcie „oddział”, użyte w art. 109⁵ k.c., odnosi się tylko do oddziałów przedsiębiorców krajowych, mających siedzibę w Polsce⁵⁰. Przyjęcie takiej interpretacji wydaje się właściwe, zwłaszcza, że ani *Kodeks cywilny*, ani przepisy rejestrowe nie operują pojęciem oddziału. Jak już była o tym mowa, konieczne staje się zatem posłużenie się definicją zawartą w art. 5 pkt 4 s.d.g.u. Komentując ten przepis, C. Kosikowski podkreśla, że definiowanie pojęcia oddziału wydaje się zbędne, „skoro ustawa posługuje się nim tylko w odniesieniu do oddziałów przedsiębiorców zagranicznych (art. 85 i n.). Tymczasem w art. 5 pkt 4 nie chodzi o oddział przedsiębiorcy zagranicznego, lecz o jednostkę organizacyjną przedsiębiorcy krajowego”⁵¹.

Ponadto, podsumowując powyższe rozważania, należy pokusić się o refleksję, że uznanie dopuszczalności wykorzystania instytucji prokury oddziałowej w polskiej praktyce gospodarczej wyłącznie przez oddziały przedsiębiorców zagranicznych, podczas gdy oddziały przedsiębiorców krajowych nie mają⁵² takiej możliwości, nie byłoby zgodne z *ratio legis* art. 109⁵ k.c.

3. Zakończenie

Na koniec prowadzonych w tym opracowaniu rozważań warto przedstawić kilka postulatów i uwag *de lege ferenda*. I tak, po pierwsze i przede wszystkim, w projekcie nowego kodeksu cywilnego⁵³ przewidziano pewne zmiany, dotyczące m.in. instytucji prokury oddziałowej. Zgodnie z art. 171 Projektu prokurę można ograniczyć do przedmiotu działalności oddziału przedsiębiorcy ujawnionego w rejestrze przedsię-

i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywany. Posiada zatem wszelkie atrybuty podmiotowości prawnej, tj. zdolność prawną, zdolność do czynności prawnych, zdolność sądową oraz zdolność procesową. Natomiast zgodnie z definicją legalną, zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 6 dz.u.u., pojęcie „oddział” oznacza oddział, w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, zakładu ubezpieczeń mającego siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej albo zakładu reasekuracji mającego siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej.

⁵⁰ Por. J. Grykiel, *Powstanie...*, s. 353-354. Autor przytacza nadto orzeczenie SN (z dnia 18 lutego 1938 r., I C 170/37, OSNC 1938, z XII, poz. 561), zgodnie z którym: „nie da się uzasadnić właściwość polskiego rejestru dla prokury, która miałaby być wykorzystywana wyłącznie poza obszarem Polski”.

⁵¹ Zob. C. Kosikowski, *Ustawa o swobodzie działalności...*, s. 59. Autor dodaje, że pojęcie oddziału znajduje zastosowanie na gruncie prawa podatkowego i rachunkowości, gdyż oddziały, a zwłaszcza przedsiębiorców państwowych, mogą uzyskać status „jednostek samodzielnie bilansujących” i rozliczających się z budżetem państwa.

⁵² Jak zostało to wykazane w prowadzonych dotychczas rozważaniach.

⁵³ *Księga pierwsza kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, red. A. Flisek, Komisja Kodyfikacyjna działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, Warszawa 2009; dalej jako Projekt.

biorców (prokura oddziałowa). Inne ograniczenia prokury nie wywierają skutków wobec osób trzecich⁵⁴.

Nie ulega wątpliwości, że proponowana zmiana zmierza w dobrym kierunku. Problematiczne, na gruncie przepisów rejestrowych, określenie „zakres spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorstwa” (art. 109⁵ k.c.) miałby zastąpić zwrot „przedmiot działalności oddziału przedsiębiorcy ujawniony w rejestrze przedsiębiorców” (art. 171 Projektu). Słusznie uznano, że oddział „należy” do przedsiębiorcy, a nie do prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa. Ponadto zasadnie wyeliminowano określenie: „rejestr oddziału”, gdyż oddziały przedsiębiorców nie posiadają *de lege lata* odrębnego rejestru. Nadal jednak pozostaje kwestia przedmiotu działalności oddziału. Przepisy rejestrowe nie przewidują bowiem, z wyjątkiem dotyczącym zwłaszcza oddziałów przedsiębiorców zagranicznych⁵⁵, ujawnienia w rejestrze przedsiębiorców przedmiotu działalności oddziału przedsiębiorcy. Wpisowi do rejestru przedsiębiorców podlega jedynie przedmiot działalności przedsiębiorcy, a nie można zakładać, że przedmiot działalności przedsiębiorcy „głównego” jest tożsamy z przedmiotem działalności jego oddziału lub oddziałów.

W konsekwencji trzeba raz jeszcze podkreślić, że konieczna jest zmiana przepisów rejestrowych i wprowadzenie unormowania pozwalającego na wpis do rejestru przedsiębiorców także przedmiotu działalności oddziału lub oddziałów danego przedsiębiorcy. Wydaje się, że nie jest konieczna zmiana ustawy o KRS w tym zakresie. Wystarczy odpowiednia zmiana Rozporządzenia. Jak już była o tym mowa, np. w § 20 pkt 3 Rozporządzenia, prócz wpisywania firmy, siedziby i adresu oddziału⁵⁶ można byłoby dodać podpunkt d: „w polu czwartym – przedmiot działalności oddziału”. Podobną zmianę należałoby przeprowadzić w regulacjach dotyczących pozostałych przedsiębiorców wpisywanych do rejestru przedsiębiorców⁵⁷.

Na koniec wreszcie wątpliwości budzi użycie w art. 171 Projektu, konsekwentnie, zwrotu: „można ograniczyć”. Argumenty uzasadniające owe wątpliwości są analogiczne jak te, które zostały już uprzednio przedstawione w uwagach szczegółowych w odniesieniu do art. 109⁵ k.c.

Podsumowując, warto podkreślić *de lege ferenda*, że istotę prokury oddziałowej lepiej wyrażałaby definicja, w myśl której (przykładowo): „Prokura oddziałowa obejmuje umocowanie (upoważnia) do czynności sądowych i pozasądowych, jakie są dokonywane⁵⁸ w ramach przedmiotu działalności oddziału przedsiębiorcy”.

⁵⁴ Na ten temat zob.: K. Kopaczyńska-Pieczniak, *Prokura i pełnomocnictwo handlowe w przepisach projektu nowego kodeksu cywilnego*, [w:] *Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego*, red. M. Modrzejewska, Warszawa 2010, s. 418; J. Grykiel, *Prokura w projekcie...*, s. 136-137.

⁵⁵ Zob. (raz jeszcze): art. 40 pkt 1 kr.rej.s.u. oraz § 140 pkt 1 Rozporządzenia.

⁵⁶ Zob. podpunkty: a-c.

⁵⁷ Por. § 32 pkt 3, 108 pkt 3 Rozporządzenia.

⁵⁸ Albo też w szerszym ujęciu: „związane z działalnością”.

Literatura

- Bielecki M., *Ograniczenia prokury*, MoP 2007, nr 1.
- Bielski P., *Prokura jako instytucja prawna przedsiębiorców rejestrowych*, PPH 2001, nr 9.
- Borkowski M., *Reprezentacja spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2009.
- Buchenfeld A., *Prokura w projekcie nowelizacji Kodeksu cywilnego, cz. II*, „Radca Prawny” 2002, nr 2.
- Doliwa A., *Prokura w świetle zmienionych przepisów Kodeksu cywilnego*, MoP 2003, nr 20.
- Gajek M., *Niepotrzebna instytucja (w sprawie prokury oddziałowej)*, „Palestra” 1995, nr 9-10.
- Gawrysiak-Zabłocka A., *Oddziały spółek zagranicznych w Polsce – wybrane zagadnienia*, [w:] *Wpływ europeizacji prawa na instytucje prawa handlowego*, red. J. Kruczałak-Jankowska, Gdańsk – Warszawa 2013.
- Grykiel J., *Prokura oddziałowa w świetle regulacji art. 109⁵ k.c.*, PPH 2006, nr 10.
- Grykiel J., *Powstanie prokury*, Warszawa 2008.
- Grykiel J., *Prokura w projekcie kodeksu cywilnego*, [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, red. T. Mróz, M. Stec, Warszawa 2012.
- Hejbudzki M., *Instytucja prokury w świetle nowelizacji Kodeksu cywilnego*, „Radca Prawny” 2004, nr 6.
- Herbet A., *Pojęcie i koncepcja legislacyjna prokury – uwagi na tle art. 109¹ i n. k.c. oraz art. 168 i n. projektu książki pierwszej kodeksu cywilnego*, [w:] *Instytucje prawa handlowego w przyszłym kodeksie cywilnym*, red. T. Mróz, M. Stec, Warszawa 2012.
- Jacyszyn J., Rudowicz J., *Oddział spółki. Tworzenie i funkcjonowanie*, Kraków 1999.
- Kasprzyk M., *Prokura*, Kraków 1999.
- Kidyba A., *Nowe rozwiązania Kodeksu cywilnego dotyczące prokury*, [w:] *Państwo, prawo, myśl prawnicza: prace dedykowane profesorowi Grzegorzowi Leopoldowi Seidlerowi w dziewięćdziesiątą rocznicę urodzin*, Lublin 2003.
- Kopaczyńska-Pieczniak K., *Prokura i pełnomocnictwo handlowe w przepisach projektu nowego kodeksu cywilnego*, [w:] *Prawo handlowe XXI wieku. Czas stabilizacji, ewolucji czy rewolucji. Księga jubileuszowa Profesora Józefa Okolskiego*, red. M. Modrzejewska, Warszawa 2010.
- Kopaczyńska-Pieczniak K., [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz, t. I*, red. A. Kidyba, Warszawa 2009.
- Kosikowski C., *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa 2011.
- Księga pierwsza kodeksu cywilnego. Projekt z uzasadnieniem*, red. A. Flisek, Komisja Kodyfikacyjna działająca przy Ministrze Sprawiedliwości, Warszawa 2009.
- Marszałkowska-Krześ E., *Wpisy w rejestrze przedsiębiorców dotyczące spółek handlowych*, Warszawa 2004.
- Moskwa L., *Prokura – kilka uwag w kwestii nowej regulacji*, [w:] *Księga jubileuszowa Profesora Bronisława Ziemanina*, Szczecin 2005.
- Namitkiewicz J., *W kwestii prokury oddziałowej (filialnej)*, PPH 1936, nr 1.
- Naworski J.P., *Prokura oddziałowa na tle prokury pełnej, cz. II*, „Prawo Spółek” 2008, nr 2.
- Nazaruk P., [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2014.
- Paszukiewicz-Garstka D., „*Wpis niedopuszczalny*” – *wpisem nie przewidzianym przez prawo czy wpisem dokonany na podstawie niedopuszczalnych aktów prawnych*, „Przegląd Sądowy 2000”, nr 5.
- Pazdan M., [w:] *Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-449¹⁰*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2013.
- Pyzioł W., Szumański A., Weiss I., *Prawo spółek*, Bydgoszcz – Kraków 2002.
- Siemiątkowski T., *Instytucja prokury w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego*, „Przegląd Sądowy” 2002, nr 5.
- Siemiątkowski T., *Prokura w spółkach prawa handlowego*, Warszawa 1999.
- Siemiątkowski T., *W sprawie tzw. prokury oddziałowej*, „Palestra” 1995, nr 5-6.
- Smyk M., *Pełnomocnictwo według kodeksu cywilnego*, Warszawa 2010.

- Suski P., *Rejestry sądowe spółek handlowych, spółdzielni, przedsiębiorstw państwowych*, Warszawa 1994.
- Szafranski D., *Przedsiębiorca zagraniczny jako kategoria normatywna w świetle ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, PPH 2010, nr 8.
- Szwaja J., *Pojęcie przedsiębiorcy a instytucja prokury (Przedsiębiorca jako podmiot udzielający prokury)*, [w:] *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Soltysińskiemu*, Poznań 2005.
- Wróbel A., *Prokura, cz. II – forma zawarcia, rejestracja, rodzaj łączny i oddziałowy, wymagalność pełnomocnictwa szczególnego, odwołanie i wygaśnięcie*, OSwSG 2013, nr 8.
- Wrzolek-Romańczuk M., „*Wpis niedopuszczalny*” w *Krajowym Rejestrze Sądowym*, PPH 2002, nr 4.
- Żabiński Z., *Rejestr handlowy*, Kraków 1946.

BRANCH COMMERCIAL PROXY

Summary: The article discusses the institution of branch commercial proxy. The considerations are conducted mainly on the basis of current regulation incorporated in the Article 109 of the Civil Code. In addition to that, both past and future legal regulations are taken into account. In accordance with the regulation of the Article 109 of the Civil Code, a commercial proxy may be limited to matters entered in the register of the enterprise's branch (branch commercial proxy). This legal definition of branch commercial proxy raises a number of controversies, which will be thoroughly discussed in the paper. Additionally, it is to be stated that the definition formulated by the legislature does not allow for the use of this useful institution in business practice. Therefore, in the paper there are presented (*de lege ferenda*) some proposals of necessary legislative actions as well as the suggested definition of branch commercial proxy.

Keywords: branch commercial proxy, entrepreneur's branch, branch activities, register of entrepreneurs.